

SZÉCHENYI 2020

KUTATÓINTÉZET ÉS ELEMZŐ KÖZPONT

BÉKÉSCSABA MUNKAERŐPIACI ELEMZÉS ÉS A PILOT PROJEKT FEJLESZTÉSI EREDMÉNYEI

2022. 02. 28.

A PÉNZÜGYMINISZTERIUM SZÁMÁRA SZAKMAI, MÓDSZERTANI
ELEMZÉSEK KÉSZÍTÉSE FELADAT ELLÁTÁSÁRA

„GINOP-5.3.5-18 „Munkaerőpiaci alkalmazkodóképesség fejlesztését célzó tematikus
projektek megvalósításának támogatása” című projekt tanulmánya

Készítette:

HÉTFA Elemző Központ Kft.

A vizsgálatban közreműködött:

Békéscsabai Ipartestület

melostock.hu Magyarország Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság

Tartalom

BEVEZETÉS	2
FÖLDRAJZI ELHELYEZKEDÉS	2
<i>Településhálózati összefüggések</i>	2
A TELEPÜLÉS TÁRSADALMÁNAK ÁLTALÁNOS JELLEMZŐI	3
<i>Demográfia</i>	3
<i>Képzettség</i>	3
A TÉRSÉG ÉS A TELEPÜLÉS GAZDASÁGÁNAK ÁLTALÁNOS JELLEMZŐI	5
<i>A térség gazdaságtörténete, súlya, szerepköre</i>	6
<i>A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői</i>	9
MUNKAERŐHELYZET	12
<i>A lakosság foglalkoztatási jellemzői</i>	12
FOGLALKOZTATÁSI KÖRKÉP	16
<i>A vállalkozások jellegzetességei</i>	16
MELOSTOCK ADATBÁZIS ÖSSZEFÜGGÉSEI	19
HIRDETÉSFIGYELŐ LISTA.....	19
HIRDETŐI LISTA.....	20
<i>Nemek szerinti arány alakulása</i>	20
<i>Korcsoport</i>	20
<i>Iskolai végzettség</i>	21
<i>Keresett pozíciók</i>	22
<i>Tapasztalat</i>	23
<i>Nettó fizetési igény</i>	25
MUNKAADÓK ÁLTAL ADOTT AJÁNLATOK.....	27
A KÍSÉRLETI (PILOT) PROJEKT CÉLJÁNAK ÉS ELÉRT EREDMÉNYEINEK BEMUTATÁSA	28
MELLÉKLET	32
FELHASZNÁLT IRODALOM	33

Bevezetés

FÖLDRAJZI ELHELYEZKEDÉS

TELEPÜLÉSHÁLÓZATI ÖSSZEFÜGGÉSEK

Békéscsaba megyei jogú város, Békés megye és a Békéscsabai járás központja. Utóbbihoz összesen 9 település tartozik, melynek össznépessége 78.535 fő. Az Alföld délkeleti részén fekvő, 58.654¹ fős lakosságú település közúton Budapesttől 200 km-re Debrecentől 166 km-re, Szegedtől 97 km-re, Aradtól és Nagyváradtól egyaránt 90 km-re, a román határ közelében található. Jelenleg még nincs közvetlen gyorsforgalmi úton összeköttetése Budapesttel, de a Modern Városok Program keretében épülő M44-es autópályát jelentős szakaszon már átadásra került, bekötése az országos hálózatba pedig folyamatban van. A helyi- és távolsági buszközlekedést a Volánbusz Zrt. látja el. Békéscsabán és környékén 18 helyi járat működik, megyeszékhelyként a megyei közlekedésben központi szerepet lát el, míg országos járatok közlekednek Budapest, Eger, Miskolc, Debrecen, Szeged, Pécs és Zalaegerszeg irányába is. Két fő vasútvonal keresztezi a várost: a Budapest felől Szolnokon keresztül Arad irányába tartó 120-as nemzetközi fővonal, illetve a Békéscsabát Szegeddel összekötő 135-ös számú vasútvonal. Vasúton Budapest közel 3 óra (IC 2,5), Szolnok 1,5 óra (IC 1), Szeged közel 2 óra utazással érhető el. Békéscsaba mellett továbbá található egy aszfaltozott kifutójú, közforgalmú repülőtér is.²

Békéscsaba lakosságszám alapján a kisebb megyeszékhelyek közé tartozik (és folyamatos népességfogyás jellemzi), azonban területe (193,93 km²) a 7. legnagyobb. Az egész megyére és a tágabb térségre is jellemző a ritka településhálózat, aminek következtében a községek és városok közigazgatási területének mérete nagyobb. Békéscsaba az egyetlen megyei jogú város, és lakosságszámát tekintve legalább kétszer akkora, mint bármelyik másik város a megyében. Ennek következtében Békéscsaba az elsődleges városi centrum, gazdaság-irányítási, üzleti és lakossági szolgáltató funkciói, továbbá közlekedési csomóponti szerepe térségileg kiemelkedő. A hiányzó funkciók esetében Szeged, illetve a megye északi részén Debrecen vonzása érvényesül.³

Békés megye Területfejlesztési Konceptiója külön foglalkozik a megyeszékhely körül formálódó közép-békési városeggyüttessel. A magterületet – ahol a funkcionális munkamegosztás több

¹ Központi Statisztikai Hivatal (továbbiakban: KSH) Státnfo - Éves településstatisztikai adatok a 2019-es településszerkezetben

² Ld.: bekescsaba.hu/infrastruktura. Utolsó megnyitás ideje: 2021.07.22

³ Békés Megyei Önkormányzati Hivatal (2021) Békés Megye Területfejlesztési Konceptiója (továbbiakban: TFK) 2021-2027 Helyzetelemzés, Helyzetértékelés

vonatkozásban is megfigyelhető – Békéscsaba, Gyula és Békés alkotja, hozzájuk a környező kisvárosok és falvak (például Mezőberény, Sarkad, Doboz, Újkígyós) részben a városi funkciók intenzív igénybevételével, részben pedig a szuburbanizáció révén kapcsolódnak. Az Urban Audit adatgyűjtése alapján Békéscsaba funkcionális várostérségéhez 112.051 lakos tartozik, 52,35%-uk él tehát a megyeszékhelyen, ~30%-uk pedig a Békéscsabai járáson kívül (a járásból egyedül Gerendás község nem része a várostérségnek).⁴

A TELEPÜLÉS TÁRSADALMÁNAK ÁLTALÁNOS JELLEMZŐI

DEMOGRÁFIA

Békéscsaba népessége, az országos tendenciákhoz hasonlóan folyamatosan csökken. 2000-hez képest közel 10 ezer fővel élnek itt kevesebben, ezáltal 60 ezer fő alá csökkent a népesség. A megye falvaiban a csökkenés még erőteljesebb. Ez részben a természetes fogyás következménye – minden évben jelentősen meghaladja a halálozások száma az élveszületéseket, emellett mind a járás, mind a város esetében az elvándorlás is jelentős tényező. A korfa elöregedő struktúrát mutat, az idősek aránya magasabb az országos átlagnál. Békéscsaba lakónépességének kevesebb, mint 13%-a 0-14 év közötti gyermek, míg a 65 év feletti aránya meghaladja a 23%-ot. Ezek az arányok hasonlóan alakulnak mind megyei, mind járási szinten.

Lakónépesség 2019	0-14	15-64	65+
Magyarország	14,55%	65,57%	19,88%
Békés megye	12,84%	64,61%	22,55%
Békéscsabai járás	12,77%	64,71%	22,52%
Békéscsaba	12,91%	64,74%	22,35%

1. táblázat: A fő korcsoportok részaránya a lakónépességből

(Forrás: KSH Statinfo, Éves településstatisztikai adatok a 2019-es településszerkezetben)

KÉPZETTSÉG

A 2016-os mikrocenzus adatai alapján⁵ a Békéscsabai járás képzettségi mutatói hasonlóan alakulnak, mint az országos átlag. Felsőfokú oklevéllel 2%-kal kevesebben rendelkeznek, ezzel párhuzamosan magasabb az érettségivel igen, de felsőfokú végzettséggel nem rendelkezők aránya. A békéscsabai

⁴ KSH Statinfo – Funkcionális várostérségek adatai (Urban Audit adatgyűjtés adatai), 2019

⁵ KSH Statinfo – Mikrocenzus területi adatai járásokkal, 2016

járás lakói körében 2016-ban közel 17% volt a felsőfokú végzettséggel rendelkezők száma, további 27,6% szerzett érettségit, 19,6% pedig szakmai oklevéllel fejezte be a középiskolát.

Békés megye egészét tekintve már jelentős különbségek mutatkoznak. A legfeljebb 8 osztályt, illetve érettségi nélkül (szakmai oklevéllel) középiskolát befejezettek aránya meghaladja az országos és békéscsabai átlagokat, az érettségivel, illetve felsőfokú oklevéllel rendelkezők száma azonban elmarad azoktól.

7 évesnél idősebb népességből	Magyarország	Békés megye	Békéscsabai járás
0 osztályt végzett	0,91%	0,70%	0,57%
1-7 osztályt végzett	10,15%	10,50%	9,20%
8 osztályt végzett	21,68%	26,05%	21,57%
középiskola érettségi nélkül	19,09%	22,57%	19,64%
középiskola érettségivel	29,45%	27,61%	32,12%
felsőfokú oklevél	18,72%	12,57%	16,90%

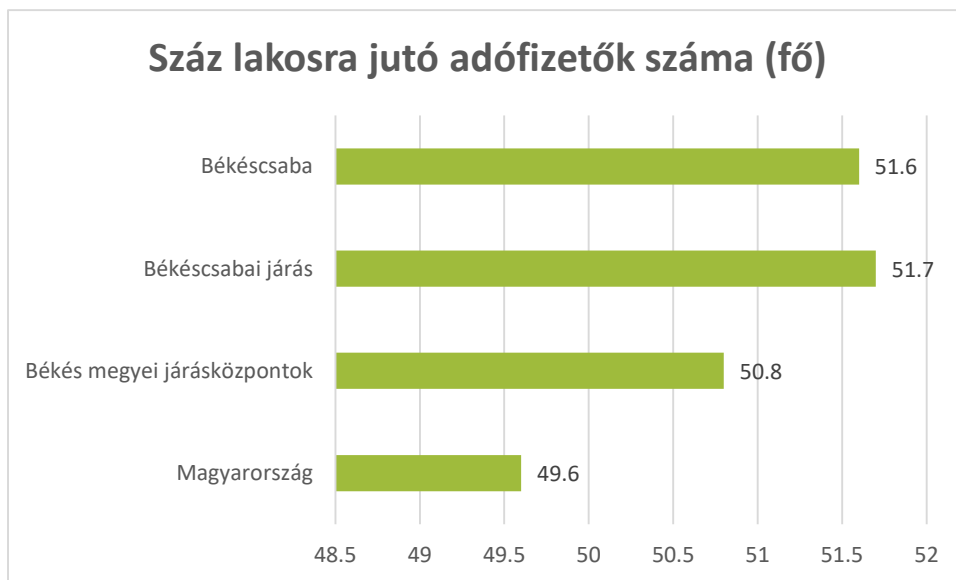
2. táblázat: A 7 évesnél idősebb népesség képzettségi adatai

(Forrás: KSH Statinfo, Mikrocenzus területi adatai járásokkal, 2016)

A szak- és felnőttképzést a Békéscsabai Szakképzési Centrum fogja össze. Nyolc tagintézménnyel működik, mely 112 képzésének közel negyede (23,2%) a feldolgozóiparhoz közvetve (pl. gépgyártás, mechatronika, faipari képzések), további 11%-a közvetlenül köthető pl. feldolgozóipari termékeket felhasználó szakmák pl. kőműves, szerelő, ezek egy része a textiliparhoz tartozó divatszabó, kárpitos.

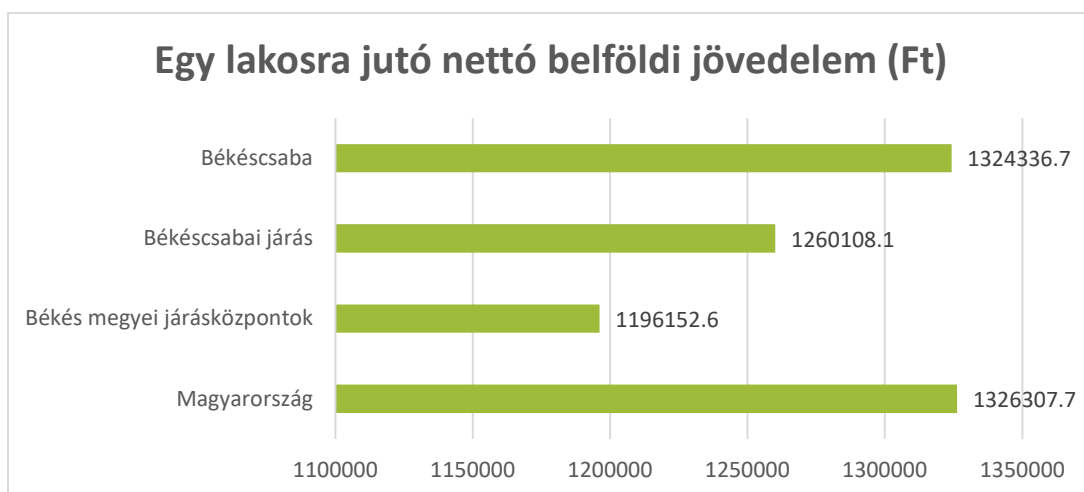
A TÉRSÉG ÉS A TELEPÜLÉS GAZDASÁGÁNAK ÁLTALÁNOS JELLEMZŐI

Békéscsabán a száz lakosra jutó adófizetők száma magasabb az országos átlagnál, azonban ez igaz a Veszprém megyei járásközpontokra is.

1. ábra Száz lakosra jutó adófizetők száma 2019-ben (forrás: TEIR)

Az egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem 2019-ben Békéscsabán 1.324.336,7 Ft volt, mely a Békéscsabai járás, valamint a Békés megyei járásközpontokban értékeit is meghaladta. Azonban az országos egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem értéke meghaladta az békéscsabai, a járási valamint a megyei járásközpontok jövedelmét is.

2. ábra Egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem 2019-ben (Ft) (Forrás: TEIR)

A TÉRSÉG GAZDASÁGTÖRTÉNETE, SÚLYA, SZEREPKÖRE

A törökök kiűzését követően nagyszámú lakosság települt be az ország különböző vidékeiről, és ez magával hozta a gazdaság fellendülését is. A kiváló minőségű termőföld és a folyószabályozások következtében becsatolt új területek hatására a mezőgazdaság volt a térség vezető gazdasági ága. Idővel megerősödtek a helyi innovációk is, leginkább a növénynevelések terén, illetve a húsipar jelentősége is megnőtt.

Békéscsaba gazdasági fejlődése az 1850-es években kezdődött meg, a legfontosabb esemény a vasúthálózathoz történő csatlakozás volt.⁶ Később a XX. század első éveire egyre több ún. kisvasút került kialakításra, amikkel a megye jelentős része be tudott kapcsolódni az országos vasúthálózatba, és ezeken jelentős teherforgalmat is lebonyolítottak. A vasúti kapcsolat kiépülése után fellendült a kereskedelem, és a hitelintézetek is megjelentek. Az ipar szerepe ugyan nőtt a kiegyezés után, de nem vált jelentőssé. 1910-ben mindössze a népesség 11%-a élt az iparból. A háziipar legjelentősebb ága a háziszövés volt – ez is jelzi a térség textilipari hagyományait.

Az első iparág, ahol nagyobb üzemek is megjelentek, és nem a mezőgazdasághoz kötődnek, az építőipar volt. Részben a helyi igények kielégítésére, részben pedig a nagyvárosok ellátására sorra nyíltak a téglá- és cserépgyárak. A vezető szerep Békéscsabáé volt, de Orosházán is működött egy nagyobb üzem. A textiliparhoz köthető az első, széles körben elérhető szakképzés elindulása. Kiemelhető még a nyomdaipar – a feldolgozó- és kézművesipar többi ágában főleg a kisüzemek voltak jellemzők.

A trianoni békediktátum után a térség határmenti területté vált, elveszítette fő gazdasági kapcsolatait (Arad és Nagyvárad). A megye mezőgazdasági szerepe arányaiban megnőtt, az agrotechnikai fejlődés gyakorlatilag megrekedt. Az ipart továbbra is alapvetően a kézművesipar dominálta, azonban gyárak és nagyobb manufaktúrák épülésével átalakult – a kisiparosok mellett/helyett megjelent és megerősödött a munkásosztály, közöttük alacsony volt a szakképzettek aránya. A két világháború között Békéscsaba központi szerepe egyre jelentősebb lett. A textilipar továbbra is kiemelt jelentőséggel bírt pl. Rokka Kötőszövőgyár, Merkúr Szövőde, Excelsior Harisnyagyár. A gazdasági válság csak ideiglenes törést okozott, a könnyűipar rövidesen magához tért, és jelentős exporttevékenységet is folytatott. A mezőgazdasági termékekre épülő élelmiszeripar szintén fontos volt (a II. világháború végére már 20%-ot ért el részesedésük az ipari munkásságból), ekkorra tehető a hagyományos csabai (és gyulai) kolbász ipari termelésének megindulása.

⁶ Leszko Róbert (2008) Békés megye gazdaság- és ipartörténete, PhD értekezés, BME GTK, Technika-, Mérnök- és Tudománytörténeti Doktori Iskola

A II. világháború alatt több üzemet is bombatalálat ért. A háború után a helyreállítás lassan kezdődött meg, az ipari termelés bezuhant. A gyáripár visszaesett, az alapanyaghiány miatt pedig a kisiparosok sem tudtak munkába állni. A textil- és élelmiszeripar újraindulása annak köszönhető, hogy a hadsereg számára kellett termelniük. 1948-49-ben előbb a 100, majd a 10 fő feletti üzemeket is államosították. 1950-ben Békéscsaba megyeszékhelyi rangot kapott, ezután tovább erősödtek a központi funkció, már a szolgáltatások terén is.

A szocialista időszakban előbb a nagybirtokok felosztása, majd a tévesztés következtében jelentősen visszaesett a mezőgazdasági termelés. A központi iparosítás keretében főleg a hagyományos textil-, építő- és élelmiszeripar területén alakultak új vállalatok. Mivel az országos politika fókuszában a nehézipar volt, Békés megyébe kevés fejlesztési forrás jutott, és a térség lemaradása fokozódott az ország többi részétől. A 60-as évek első felében Békés megye szolgáltatta az ország cseréptermelesének 35%-át, vágott baromfiainak 24%-át, férfi ingeinek 22%-át, cukorgyártásának 19,5%-át.⁷ A következő évtized során új ipari üzemek alakultak, például Békéscsabán konzervgyár, hűtőház és tojásfeldolgozó is. A megye üvegtermelése országos szinten is jelentőssé vált. Mivel a fejlesztések szinte kizárólag a nagyobb városokba irányultak, Békéscsaba tovább erősítette központi pozícióját. Ugyan épültek nehézipari üzemek is (pl. Szerszámgyár és Öntöde Békéscsabán), a gépipar, főleg a mezőgazdasági gépek gyártása csak a 70-es évekre erősödött meg (és vált fő ipari foglalkoztatóvá), emellett a szénhidrogén-bányászat is fellendült.

A 80-as években a fejlesztések elmaradtak, a központi irányítás a ráfizetésesen termelő üzemektől igyekezett megszabadulni, ez az egyébként is elmaradottabb békési térséget nem segítette. A rendszerváltás idején már jelentős szerkezeti problémák kerültek felszínre a Békés megyei gazdaságban. Észak-Magyarország mellett a dél-alföldi régió leszakadása volt a legjelentősebb.⁸ Békés megyében az agrártermelés erőteljes visszaesésével az erre épülő nagykapacitású feldolgozóipar is mély válságba került. A megyei fejlesztési dokumentumok a következő okokat emelik ki a visszaeséssel kapcsolatban: hatékony termelésre alkalmatlan birtokszerkezet, kedvezőtlen vállalkozói struktúra, tőkehiány, folyamatos piaci zavarok, élelmiszeripari válságok, a térség számára hátrányos privatizációs tendenciák (utóbbi eredményeképp a mezőgépipar, a textilipar és az élelmiszeripar szenvedte el a legnagyobb visszaesést).⁹

⁷ Leszko Róbert (2008) Békés megye gazdaság- és ipartörténete, PhD értekezés, BME GTK, Technika-, Mérnök- és Tudománytörténeti Doktori Iskola

⁸ Papp János (2010) Békés megye foglalkoztatási képességének változása a rendszerváltástól napjainkig, PhD értekezés, PTE Földtudományok Doktori Iskola

⁹ Békés Megyei Önkormányzati Hivatal (2014) Békés Megyei TFK 2014-2020 Helyzetelemzés, helyzetértékelés

Az egykori szocialista iparvállalatok leépülése még a 2000-es években is folytatódott, a külföldi zöldmezős beruházások pedig elkerülték a megyét. „Jelentősebb új beruházások híján sem az iparosodottság, sem az ipar ágazati összetétele, sem pedig a megye iparát meghatározó nagyvállalatok körében nem történt érdemi változás 2010 óta sem.” A ma meghatározó ágazatok és sokszor cégek is legnagyobb része tradicionális eredetű – kevés az új beruházás, a műszaki innováció szerepe csekély. A szolgáltatások szempontjából a közszolgáltatások szerepe kimagasló – ez azonban azt is jelenti, hogy a piaci szféra gyengébb az országosnál. A fejlődést akadályozza, hogy a határ túlsó oldalán fekvő román megyék gazdasági bázisa fokozatosan túlnövi Békés megye jelentőségét, így bedolgozói, alvállalkozói szerepbe kényszerül.¹⁰

Összességében elmondható tehát, hogy Békés megye nem csak terület, hanem gazdasági súly alapján is az egyik legkisebb megye – az ország GDP-jének mindössze 2,1%-át állítják itt elő. Egy főre jutó GDP alapján csak Nógrád és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyét előzi meg. A mezőgazdaság szerepe továbbra is jelentős (a megyei bruttó hozzáadott értékből 16%). Az ipar viszont az országos átlagtól elmaradó mértékben járul hozzá a gazdasági teljesítményhez (a megyei bruttó hozzáadott érték 22,2%-a). Kiemelkedő iparágak továbbra is a feldolgozó-, gép- és élelmiszeripar.

A Békés Megyei Kereskedelmi és Iparkamara legfrissebb elemzése 2019-ben készült el a megye gazdaságáról.¹¹ A megyei gazdaság egészére vonatkozó főbb megállapítások röviden összefoglalva (a 2017-2018-as időszakra vonatkozóan):

- Az egyéni vállalkozások száma nő, a társas vállalkozások és adószámos magánszemélyek száma csökken
- A bérmegállapodások és a munkaerőhiány miatti béremelési kényszer következtében a vállalkozások személyi jellegű ráfordításai jelentősen növekednek (a TOP100 vállalat esetében ez a növekedés még nagyobb mértékű volt)
- A legnagyobb árbevételű nemzetgazdasági ágak: feldolgozóipar (38%), kereskedelem, gépjárműjavítás (26,6%), mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat (14,4%), építőipar (6,4%). A 100 legjelentősebb vállalkozás árbevételének 80%-a a feldolgozóiparból származik (a TOP5 vállalkozás mind a feldolgozóiparhoz tartozik), a másik három említett ág esetében nem éri az 50%-ot.
- Exportárbevétel szempontjából a TOP100 vállalkozás adja a megye bevételeinek 81,3%-át, míg nemzetgazdasági ágak szerint a feldolgozóipar a 81%-át (ennek 90,9%-át TOP100 vállalatok).

¹⁰ Békés Megyei Önkormányzati Hivatal (2021) Békés Megyei TFK 2021-2027 Helyzetelemzés, helyzetértékelés

¹¹ Békés Megyei Kereskedelmi és Iparkamara (2019) TOP100 – Békés Megye Gazdasága

- Az átlagos állományi létszám háromnegyede a kkv-szektorban található – a mikro- és kisvállalkozások esetén csökkenő, a közép- és nagyvállalatoknál emelkedő tendencia jellemző.
- A Békés megyei vállalkozások bő harmada a Békéscsabai járásban koncentrálódik, nettó árbevétel alapján is a legjelentősebb, de ebben 30% alatt marad, és az Orosházi járás megközelíti. Exportárbevétel alapján pedig az Orosházi járás a Békéscsabai értékének kétszeresét is meghaladja.

2020-ban Békés megyében 69.021 db regisztrált vállalkozás volt (KSH, 2020), az ország összes vállalkozásának 3,5%-a, ami nagyságrendileg megegyezik Békés megye népességének arányával az országos népességhez képest. A Békéscsabai járásban ebből 16.216 vállalkozás van, közülük Békéscsabán 12.068. Mind a járás aránya a megyéhez képest, illetve a megyeszékhely aránya a járáshoz képest csupán néhány tized százalékkal tér el a népességek arányától. Békéscsabán például nem csak járása lakosságának $\frac{3}{4}$ -e lakik, de a regisztrált vállalkozások ugyanilyen arányban találhatók itt.¹²

2019-ben Békés megyében 21.485 működő vállalkozás volt (adott évben árbevétellel rendelkezett, vagy volt foglalkoztatottja). Ez az ország összes működő vállalkozásának mindössze 2,49%-a, ami elmarad Békés megye népességének arányától az országos népességhez képest. Ebből a Békéscsabai járásban 6526 db található (30,37%-a a megye működő vállalkozásainak, ami meghaladja a járás népességarányát), Békéscsabán pedig 5480 db (83,97%-a a járás működő vállalkozásainak, ami jelentősen meghaladja a város népességarányát a járásban).¹³

A TELEPÜLÉS FŐBB GAZDASÁGI ÁGAZATAI, JELLEMZŐI

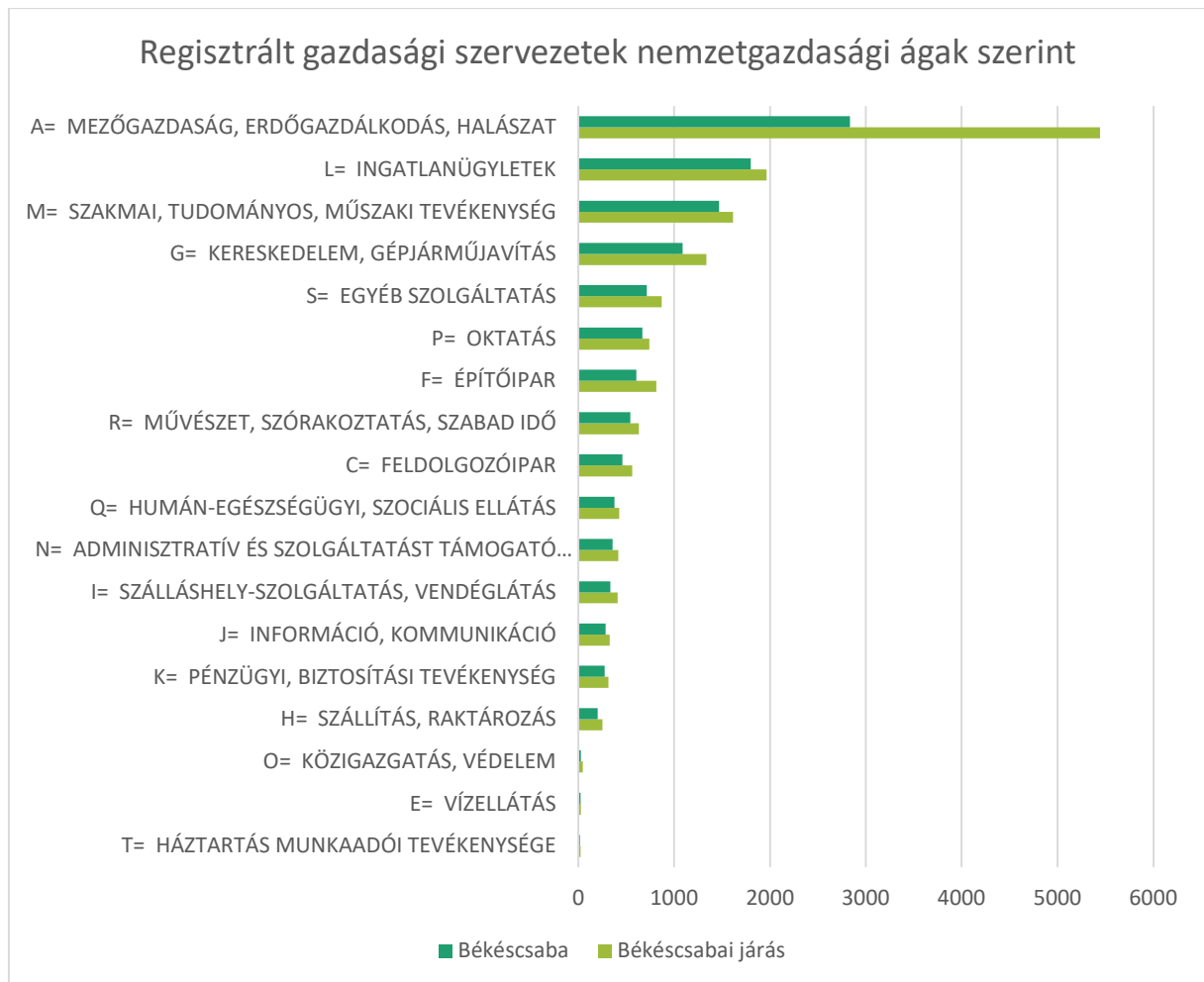
Békéscsaba – megyeszékhelyként – jelentős központi funkciókkal rendelkezik, így nem meglepő, hogy arányaiban a megyén és a járáson belül is kiemelkedik az információ és kommunikáció (TEÁOR: J), a szakmai, tudományos és műszaki tevékenység (M), illetve az oktatás (P). Emellett a feldolgozóipar szerepe is jelentős, például a textilipar, faipar, elektronikai és gépipari termékek gyártása.

A megyeszékhely kiemelt szerepét jelzi, hogy a járás nem Békéscsabához tartozó településeinek az összes regisztrált gazdasági szervezet 62%-át a mezőgazdaság, erdőgazdálkodás és halászat besorolású szervezetek adják. A környező településeken ipari és szolgáltató jellegű gazdasági szervezetek száma alacsony, ezeket a funkciókat a központ látja el, amely a lenti ábrán is jól látszik.¹⁴

¹² KSH Statinfo – Regisztrált gazdasági szervezetek, 2020

¹³ KSH Statinfo – Vállalkozásdemográfia (SBS módszertan), 2019

¹⁴ KSH Statinfo – Regisztrált gazdasági szervezetek, 2020

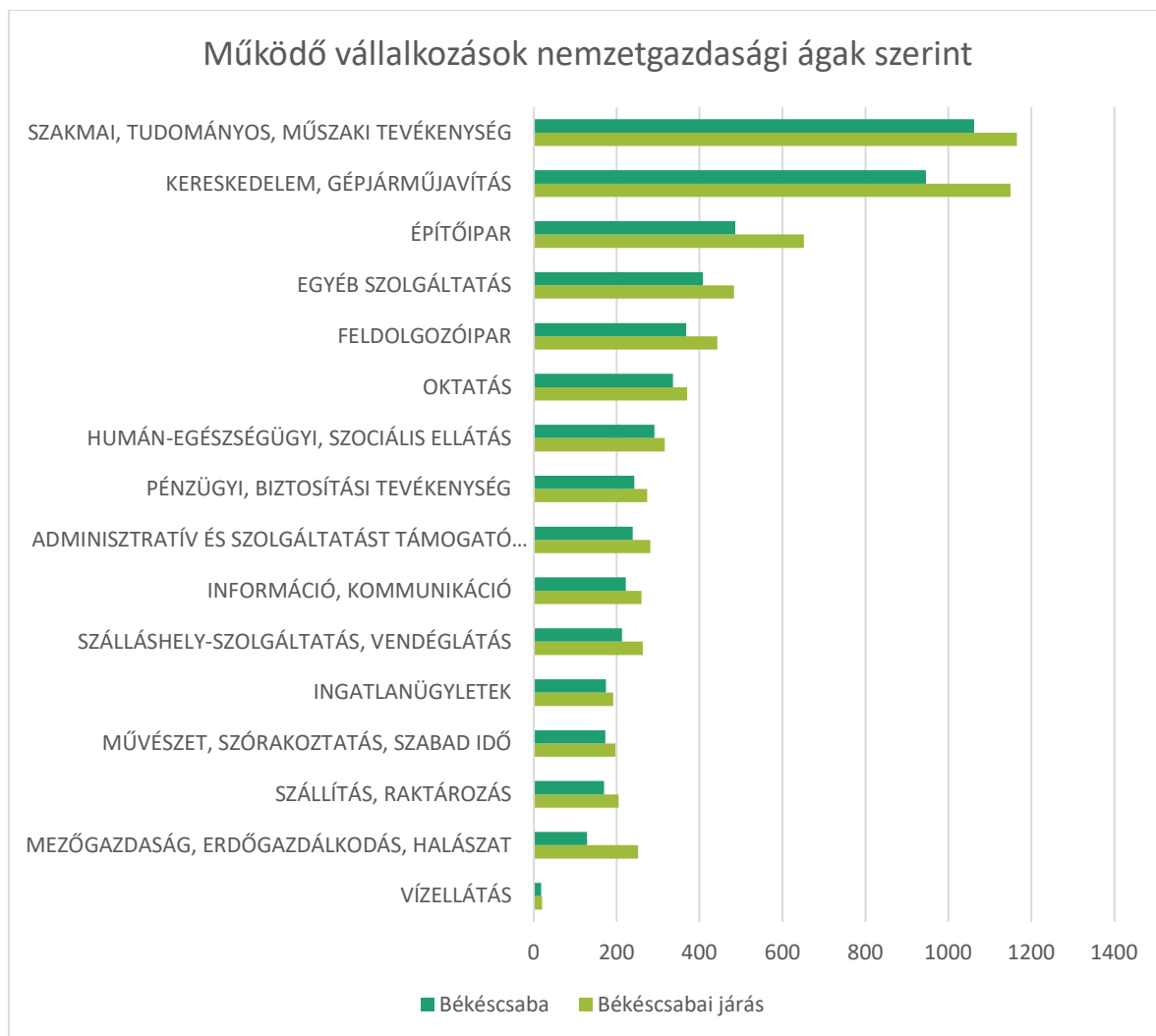

3. ábra: Regisztrált gazd. szerv. száma Békéscsabán és a Békéscsabai járásban nemzetgazdasági ágak szerint.

(Forrás: KSH Statinfo – Regisztrált gazdasági szervezetek, 2020)

A működő vállalkozásokat vizsgálva megállapítható, hogy a szakmai, tudományos, műszaki tevékenység és a kereskedelem, gépjárműjavítás ágakba tartozó gazdasági szervezetek vannak legnagyobb létszámban mind a járásban, mind Békéscsabán. Az összes regisztrált vállalkozás közül 80% feletti a működő vállalkozások aránya a pénzügyi, biztosítási tevékenység, a kereskedelem, gépjárműjavítás, a szállítás, raktározás és az építőipar területén. A 10% alatti viszont az ingatlanügyletek ágba tartozó működő vállalkozások aránya, a mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat körbe tartozó gazdasági szervezetek esetén ez az érték az 5%-ot sem éri el.¹⁵

¹⁵ KSH Statinfo – Vállalkozásdemográfia (SBS módszertan), 2019

4. ábra: Működő vállalkozások száma Békéscsabán és a Békéscsabai járásban nemzetgazdasági ágak szerint.

(Forrás: KSH Statinfo – Vállalkozásdemográfia (SBS módszertan), 2019)

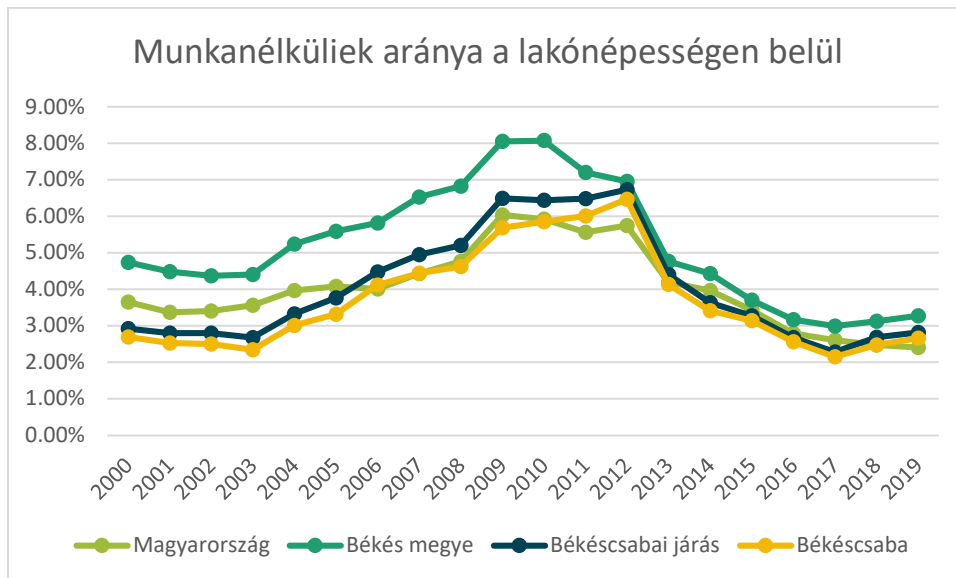
További gazdasági potenciált jelenthet, hogy Gyula és térsége néven turisztikai régióként nevesítette Gyulát és Békéscsabát a kormány 2020-ban¹⁶, a 11 magyarországi turisztikai térség közül Békés megyében kizárólag a Gyulát és Békéscsabát összefogó régió került kijelölésre.

¹⁶ Ld.: <https://mtu.gov.hu/cikkek/gyula-es-tersege-turisztikai-terseg-1925>. Utolsó megnyitás ideje: 2021.08.06.

Munkaerőhelyzet

A LAKOSSÁG FOGLALKOZTATÁSI JELLEMZŐI¹⁷

Békés megyében 2020-ban 13.234 fő nyilvántartott álláskereső volt. Az elmúlt 20 évet tekintve ez átlag alatti érték, jelentősen elmarad a 2009-2010-es, gazdasági válság okozta maximum értékektől, azonban – feltehetőleg a koronavírus-járvány okozta visszaesés miatt – a 2010 óta tartó folyamatos csökkenés és később stagnálás az elmúlt évben újra növekedésbe fordult. A Békés Megyei Kormányhivatal Foglalkoztatási, Munkaügyi és Munkavédelmi Főosztályának havi munkaerőpiaci helyzetképe alapján a 2020 tavaszi kiugró értékek év végére már mérséklődtek, 2021 tavaszán pedig újra csökkenő tendencia mutatkozott. 2021. júniusában a hivatal 12.595 álláskeresőt tartott nyilván – ez az egy évvel korábbinál több mint 4000 fővel kevesebb. Az újonnan regisztráltak között a legnépesebb korosztály a 25 év alatti, illetve a 25-34 év közötti.

5. ábra: Munkanélküliek aránya a lakónépességben belül Magyarországon, Békés megyében, a Békéscsabai járásban és Békéscsabán (Forrás: KSH Statinfo, Éves településstatistikai adatok a 2019-es településszerkezetben)

Békéscsabán 2020-ban 1891 álláskeresőt tartottak nyilván, ez a lakónépesség 3,25%-a. Arányuk 2017 óta évről-évre növekszik, de nem érte el az elmúlt 20 év átlagát. Az elmúlt 20 évet vizsgálva összességében megállapítható, hogy bár Békés megyében az országos átlagot mindig meghaladta a nyilvántartott munkanélküliek aránya a lakónépességből, a Békéscsabai járás és Békéscsaba értékei egyedül a gazdasági válság éveiben, és az elmúlt 2 évben haladták meg az országos átlagot.

¹⁷ KSH Statinfo - Éves településstatistikai adatok a 2019-es településszerkezetben

A közmunkaprogram Békéscsabán folyamatosan veszít jelentőségéből. 2014 óta folyamatosan csökken a közfoglalkoztatottak száma, 2020-ban már csak 229-en vettek részt a programban. A Békéscsabai járás egészét tekintve szintén csökkenés jellemző, azonban a résztvevők száma 595 fő volt 2020-ban. Gyakorlatilag a harmadannyi összlakosságú – Békéscsabai járáshoz tartozó – falvakban és kisvárosokban bő másfélszer annyi közmunkás dolgozik, mint a megyeszékhelyen.¹⁸ A közfoglalkoztatottak számának csökkenése elsődlegesen a kedvező munkaerőpiaci folyamatok eredménye. Sok – több éven át közfoglalkoztatott – dolgozó talált munkát a munkaerőpiacon, ez azonban főleg az önkormányzatok számára okozott nehézségeket, ugyanis a jellemzően legjobb munkaerő elvesztését követően nem tudták pótolni őket. Az alacsonyabb végzettségű, kevesebb munkatapasztalattal rendelkező személyek maradnak közfoglalkoztatásban.¹⁹

Békéscsabán 2020-ban 38 megváltozott munkaképességű álláskereső szerepelt a nyilvántartásban. Az elmúlt 20 évre szintén jellemző a 2008-as válságot követő maximum, 2010-ben 271-en voltak, azt követően azonban 2017 óta 30-40 között ingadozik. A megváltozott munkaképességűek közül leghátrányosabb helyzetben a fogyatékossgal élő emberek vannak. Velük Békéscsaba Helyi Esélyegyenlőségi Programja is külön foglalkozik. Általános tapasztalat, hogy iskolai végzettségül sokkal alacsonyabb a népesség egészénél, a fogyatékossgal élők nagyjából fele csupán alapfokú iskolai végzettséggel rendelkezik. Jellemző továbbá, hogy a munkáltatók elzárkóznak a munkába állításuktól, melynek oka többek között a nehézkes adminisztráció és az akadálymentesítés problémája. A város területén több szolgáltató biztosít munka-rehabilitációs foglalkoztatást, illetve a városi foglalkoztatási paktum és a „Neked Munka Nekem Álom!” program keretében is megvalósul megváltozott munkaképességűek foglalkoztatása.

A pályakezdő álláskeresők száma a gazdasági válság utáni évtől, 2009-től kisebb visszaesésekkel, de alapvetően csökkenő tendenciát mutat, 2020-ban Békéscsabán 172 fő pályakezdő álláskeresőt tartottak nyilván, amely közel fele a 2009-es értéknek, az előző évhez képest azonban – feltehetőleg a Covid-19 vírus gazdasági hatásainak - valamivel magasabb.

A nyilvántartott álláskeresőket nemi bontásban vizsgálva nem találunk nagy különbséget, 913 férfi, és 978 nő.

A nyilvántartott álláskeresők közül a fizikai foglalkozásuk aránya jelentősen meghaladja a szellemi foglalkozásukét. Az elmúlt húsz évet vizsgálva megállapítható, hogy a megye egészében ez az érték meghaladja az országos átlagot, a Békéscsabai járás és a megyeszékhely esetében azonban a szellemi foglalkozásuk aránya magasabb, mint az egész országra vonatkozó érték. Békéscsaba

¹⁸ KSH Statinfo – Éves településstatisztikai adatok a 2020-as településszerkezetben

¹⁹ Békéscsaba Megyei Jogú Város Önkormányzata (2018) Helyi Esélyegyenlőségi Program 2018-2023

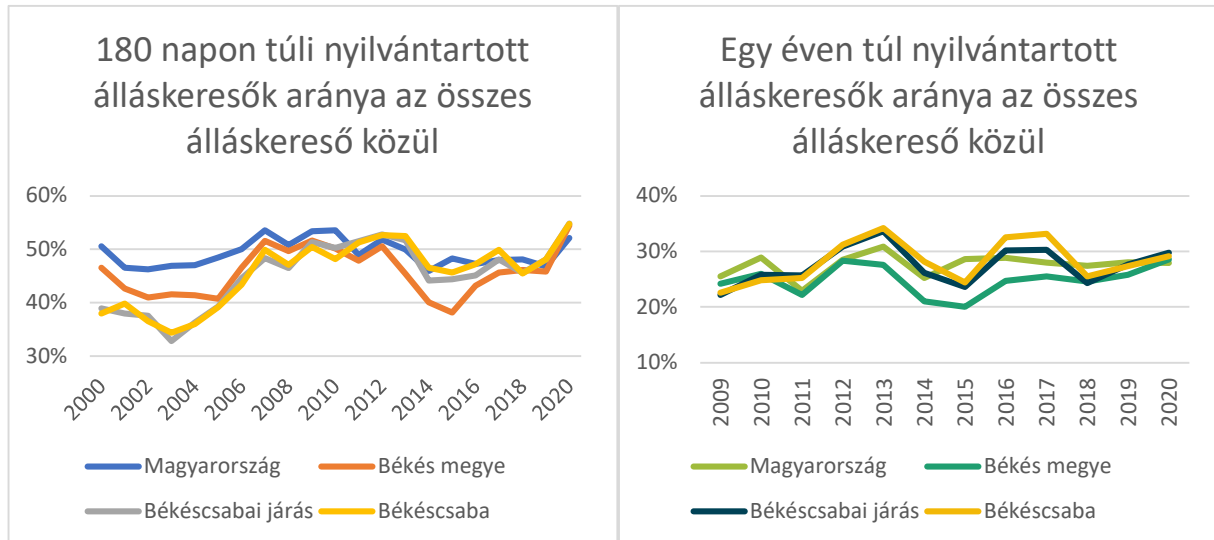
esetében érdekes, hogy míg 2000-ben még 36% felett volt a szellemi foglalkozásúak aránya az álláskeresők közül, addig a 2008-as válság óta folyamatosan 30% környékén ingadozott. A megyeszékhely járáson belüli kimagasló helyzetének köszönhetően a járási értékeket is hasonló változás jellemzi az elmúlt 20 év során.

Korcsoportok tekintetében a 41-45 éves korosztályban található munkanélküliek a legnagyobb számban (240 fő), de magasabb a munkanélküliek aránya a 61 év felettiiek esetén is (össz. 221 fő). Természetéből adódóan a fiatalabb korosztályokban kevesebb a munkanélküli Békéscsabán, főként a 20 év alattiak esetében.

A nyilvántartott álláskeresőket végzettség alapján is lehetséges megvizsgálni, nehézséget okoz azonban, hogy középiskolai szinten a mikrocenzus, és a nyilvántartott munkanélküliek képzettség alapú besorolását tartalmazó KSH adatsorok nem ugyanazt a csoportosítást használják az iskolatípusokra. A 2016-os évre vonatkozóan megállapítható, hogy míg Békés megyében a végzettség magasabb szintjéhez alacsonyabb munkanélküliség tartozik, addig a Békéscsabai járás esetében a középfokú végzettséggel rendelkezők körében a legmagasabb a munkanélküliség. A felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya ugyan az országos átlagnál magasabb, de mind a megye, mind a járás esetében alig haladja meg az 1%-ot. Az elmúlt 20 év folyamatait vizsgálva megállapítható, hogy a különböző végzettségű munkanélküliek számának évi változása leköveti az összes munkanélkülire jellemző trendet, a 2008-as válsághoz köthető erőteljes növekedés, majd néhány éve lassuló növekedés figyelhető meg. Továbbá a főiskolai és egyetemi végzettségűek közül évről-évre jelentősebbé válik az egyetemet végzett munkanélküliek aránya.

A 180 napon túli nyilvántartott álláskeresők aránya az összes nyilvántartott álláskeresőhöz képest a lenti diagramon látható. A 2000-es évek első felében a Békéscsabai járás és Békéscsaba értéke az országos és megyei átlagtól jelentősen elmaradt, azonban a gazdasági válság kezdetére már „felzárkóztak” az országos átlaghoz. Ezt követően mind a járás, mind a megyeszékhely értékei az országos átlaggal szorosan együtt mozogtak, előbb 50% körül ingadoztak, majd egy csökkenő időszakot követően 2020-ban, feltehetően a pandémia hatására erősen növekedtek. Az egy éven túl nyilvántartott álláskeresőket 2009 óta tartja nyilván a KSH. A járás és a megyeszékhely értékei gyakorlatilag végig szorosan követik egymást (ez szintén Békéscsaba járáson belüli meghatározó szerepéből következik). Az értékek 20-35% között ingadoznak, Békés megye szinte minden évben a 4 vizsgált terület közül a legalacsonyabb értékkel rendelkezett.²⁰ 2020-ban jelentős változás nem figyelhető meg, hiszen a koronavírus-járvány okozta gazdasági válság még nem tartott egy éve – a 2021. júniusi, Foglalkoztatási, Munkaügyi és Munkavédelmi Főosztály által kiadott munkaerőpiaci

²⁰ KSH Statinfo - Éves településstatisztikai adatok a 2020-as településszerkezetben

6. ábra: 180 napon és egy éven túl nyilvántartott álláskeresők aránya az összes álláskeresők közül.

(Forrás: KSH Statinfo - Éves településstatisztikai adatok a 2020-as településszerkezetben)

helyzetkép viszont már növekvő tendenciát mutat, közel 36%-a az álláskeresőknek legalább egy éve folyamatosan szerepel a nyilvántartásban. Ez 2009 óta rekordmagas arány.²¹

²¹ Békés Megyei Kormányhivatal, Foglalkoztatási, Munkaügyi és Munkavédelmi Főosztály (2021) 2021. júniusi Munkaerőpiaci Helyzetkép

Foglalkoztatási körkép

A VÁLLALKOZÁSOK JELLEGZETESSÉGEI

A Békés Megyei Kereskedelmi és Iparkamara elemzése a megyei vállalkozásokra a következő főbb megállapításokat teszi.²²

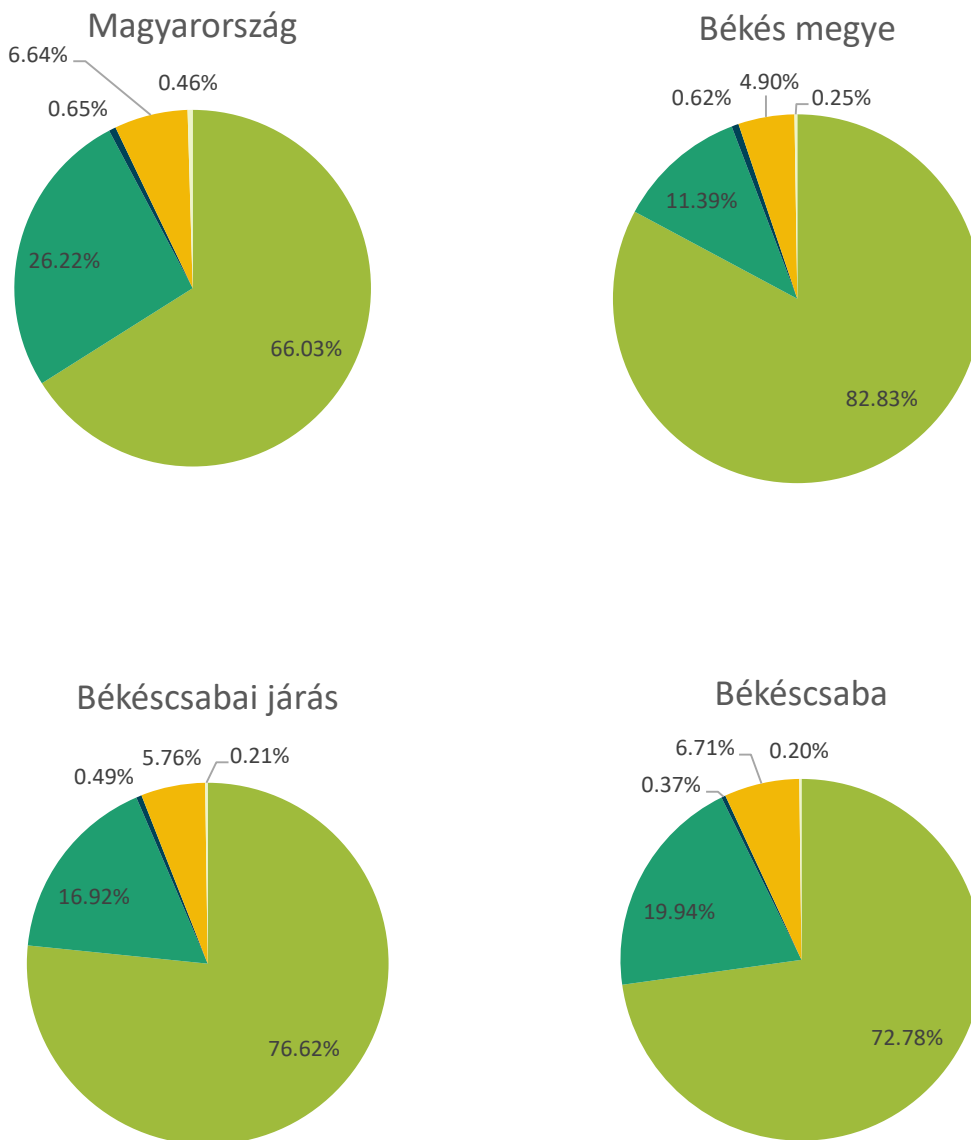
- A megye 3 legjelentősebb vállalkozása közül egyik sincs Békéscsabán, vagy a Békéscsabai járásban (két orosházi és egy szarvasi vállalat).
- A megye TOP50 vállalkozása közül 14 nem nyilvános, a maradék 36-ból pedig 11-nek a székhelye Békéscsaba, 4. helyen a Hirschmann Car Communication Kft. (híradás-technikai berendezés gyártása), 5. helyen a Mondi Békéscsaba Kft. (csomagolóanyag-gyártó), 9. helyen az Alföldvíz Zrt. (vízszolgáltató) található.
- A nettó árbevétel alapján 2018-ban a TOP100 vállalkozás összesen meghaladta az 500 milliárd forintot, míg a megye összes többi vállalkozása összesen nem érte el a 470 milliárdot.

Békéscsaba három legnagyobb cége a hivatalos céginformációs adatok alapján²³ a fent említett Mondi Békéscsaba Kft. mellett a fémöntödei tevékenységgel foglalkozó Csaba Metál Zrt., amely békéscsabai telephellyel rendelkezik, valamint az getett agyag építőanyag gyártásával foglalkozó Wienerberger Zrt. (korábbi Tondach – Tetőcserép).

Békés megyében a KSH adatai alapján 69.021 db regisztrált vállalkozás van. A gazdasági szervezetek típusa szerint az önálló vállalkozók aránya kimagasló mind megyében, mind a járásban, a megyeszékhelyen is meghaladja az országos átlagot. A megyei kimagasló érték lehetséges magyarázata a mezőgazdasági önálló vállalkozók magas száma (az összes egyéni vállalkozó közül a TEÁOR A kategóriájába az országban ~35% tartozik, ugyanez az arány Békés megyében közel 60%). Ezzel párhuzamosan a társas vállalkozások aránya pedig a megyében jelentősen, a járásban és a megyeszékhelyen pedig csökkenő mértékben ugyan, de elmarad az országos átlagtól.

²² Békés Megyei Kereskedelmi és Iparkamara (2019) TOP100 – Békés Megye Gazdasága

²³ Ld.: e-cegjegyzek.hu. Utolsó megnyitás ideje: 2021.08.06.

- Önálló vállalkozó
- Társas vállalkozó
- Költségvetési szervek és költségvetési rend szerint gazdálkodó szervek
- Nonprofit és egyéb nem nyereségérdekelte szervezet
- Egyéb gazdasági szervezet

7. ábra Regisztrált gazdasági szervezetek gazdálkodási formák szerint. (Forrás: KSH Statinfo - Éves településszociológiai adatok a 2020-as településszerkezetben)

Létszámkategória alapján a legtöbb regisztrált gazdasági szervezet 1-4 főt foglalkoztat, a megyében 51.046 darab (74%-a az összes gazdasági szervezetnek) található, ebből a Békéscsabai járásban 11.706 (72,2%), Békéscsabán 8549 (70,8%). A foglalkoztatotti létszám növekedésével értelemszerűen csökken a gazdasági szervezetek száma, amely a következő táblázatban látható. A megyében 34 darab 250 fő feletti létszámmal működő regisztrált gazdasági szervezet található, ebből a Békéscsabai járásban 10 található, mind Békéscsabán.²⁴

	Békés megye	Békéscsabai járás	Békéscsaba
Összes regisztrált gazdasági szervezet	69021	16216	12068
Ismeretlen és 0 fő	15170	3779	2923
1-4 fő	51046	11706	8549
5-9 fő	1356	371	303
10-19 fő	693	182	150
20-49 fő	475	118	90
50-249 fő	247	50	43
250 fő felett	34	10	10

8. ábra: A regisztrált gazdasági szervezetek száma létszámkategória szerint Békés megyében, a Békéscsabai járásban és Békéscsabán (Forrás: KSH Statinfo – Regisztrált gazdasági szervezetek, 2020)

A működő vállalkozásokat vizsgálva szintén megállapítható, hogy az 1-4 főt foglalkoztató vállalatok túlsúlya még jelentősebb, 86-87% közötti részaránnyal rendelkezik mindhárom esetben. A regisztrált vállalkozásokhoz hasonlóan a működőek esetén is csökken a vállalatok száma az alkalmazottak számának növekedésével, és igaz az is, hogy a Békéscsabai járás minden nagyvállalata Békéscsabán található.²⁵

²⁴ KSH Statinfo – Regisztrált gazdasági szervezetek, 2020

²⁵ KSH Statinfo – Vállalkozásdemográfia (SBS módszertan), 2019

	Békés megye	Békéscsabai járás	Békéscsaba
Összes működő vállalkozás	21485	6526	5480
Ismeretlen és 0 fő	866	268	227
1-4 fő	18431	5659	4756
5-9 fő	1161	322	264
10-19 fő	579	167	141
20-49 fő	306	77	63
50-249 fő	126	29	25
250 fő felett	16	4	4

9. ábra: A működő vállalkozások száma létszámkategória szerint Békés megyében, a Békéscsabai járásban és Békéscsabán (Forrás: KSH Statinfo – Vállalkozásdemográfia (SBS módszertan), 2019)

Melostock adatbázis összefüggései

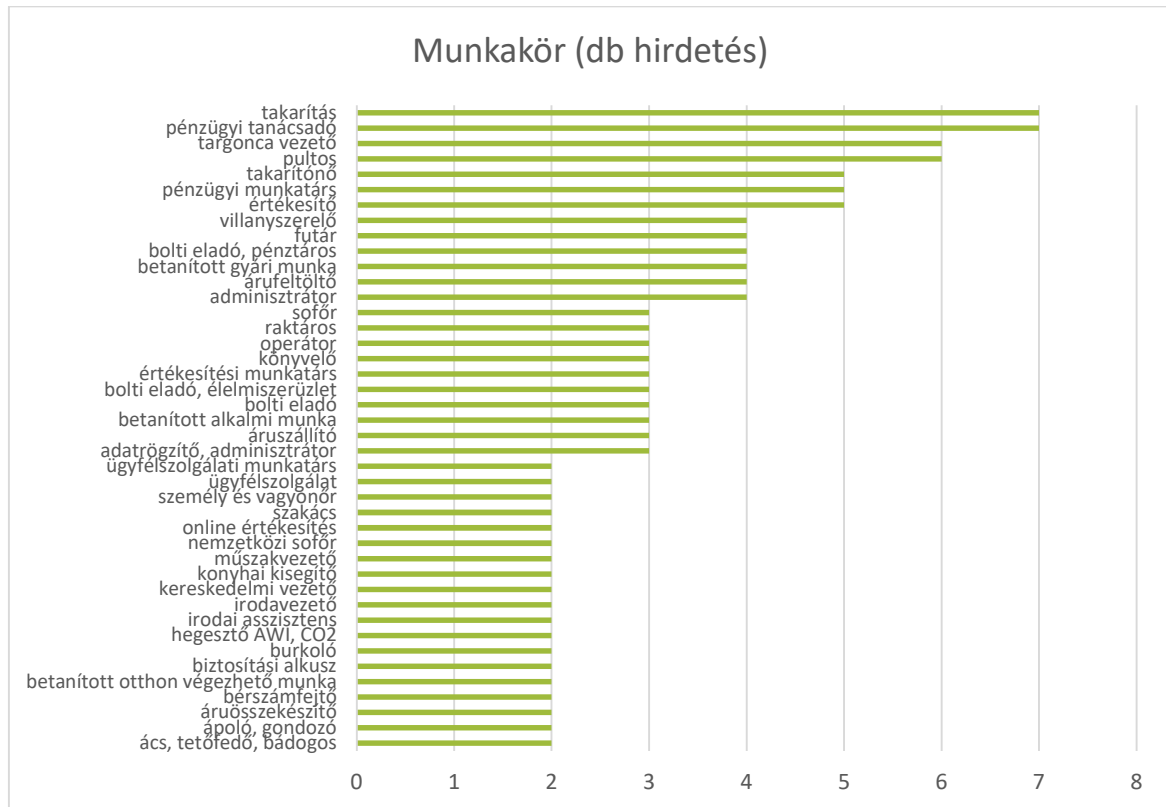
Az békészsabai trendek jobb megismerését segíthető elő a melostock.hu rendelkezésünkre bocsátott adatbázisa. A rendelkezésre álló adatok a 2020. szeptember és 2021. július közötti időszakot ölelik fel.

Fontos megjegyezni azonban, hogy az alábbi adatbázis jellegéből adódóan nem reprezentatív a társadalomra, statisztikailag szignifikáns kapcsolatok nem állapíthatók meg, így összehasonlításuk a valódi trendekkel nem egyenlő a szakmai adatelemzéssel, csupán kiegészítésképp, érdekességképpen kerül bemutatásra.

HIRDETÉSFIGYELŐ LISTA

A vizsgált időszak alatt a Melostockon különböző cégek 212 alkalommal kerestek számos munkakörre munkavállalókat a hirdetésfigyelő alapján. A következő diagramon látható, hogy milyen pozíciók esetében kerestek 1-nél többször alkalmazottak a vállalkozások. Legtöbb esetben 7-7 alkalommal takarítási és pénzügyi tanácsadói pozíció betöltésére kerestek alkalmazottak, de gyakori

volt még a targonca vezető, pultos, takarítónő, értékesítő pozíció is (a teljes hirdetésfigyelői listát ld. a Mellékletben!).

10. ábra Hirdetésfigyelő lista, leggyakrabban keresett munkakörök. Adatok forrása: melostock.hu adatszolgáltatás, 2021

A Melostock hirdetései közül 3 esetben kerestek Békéscsaba városában munkaerőt, mind Békéscsabán. Két esetben biztosítási alkuszt, 1 esetben pénzügyi tanácsadót.

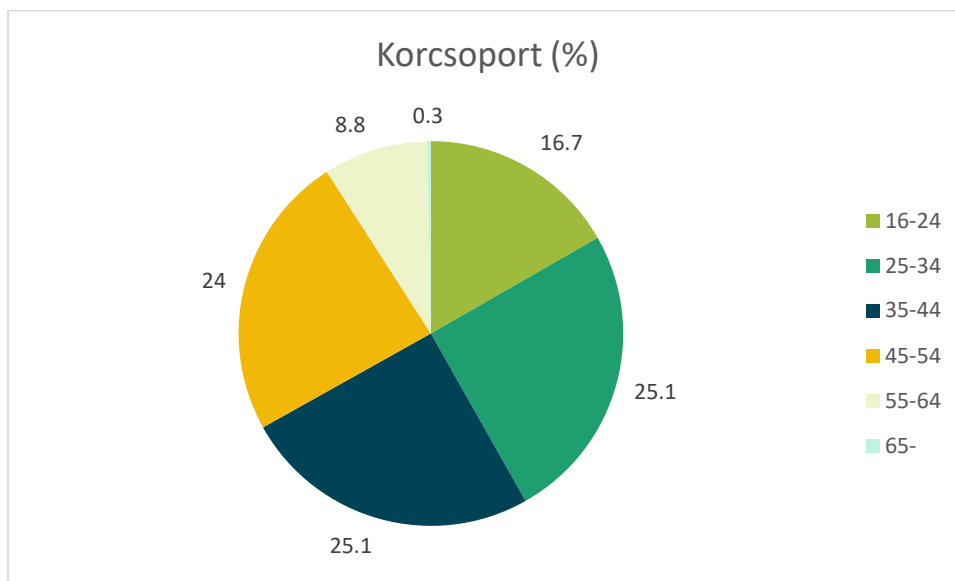
HIRDETŐI LISTA

NEMEK SZERINTI ARÁNY ALAKULÁSA

Nemek arányát tekintve a Melostockra regisztrált álláskereső felhasználók esetében női többség tapasztalható. Az összes felhasználó közel 70%-a (67,1%) nő. Hasonlóan magasán alakul a női felhasználók aránya, ha azonban Békés megyére közelítünk rá a fenti trendeknél egy sokkal homogénebb megoszlást láthatunk. A megyéből regisztrált 43 felhasználó 48,8% férfi és 51,2%-a nő.

KORCSOPORT

A vizsgált időszak felhasználói korcsoportok tekintetében viszonylag homogén eloszlásúak a 25-től 54 éves korig tartó három korcsoport tekintetében. Az ennél fiatalabbak vagy idősebbek aránya viszonylag ritka, ami az internethasználók gyakoribb korcsoportjaival magyarázható.

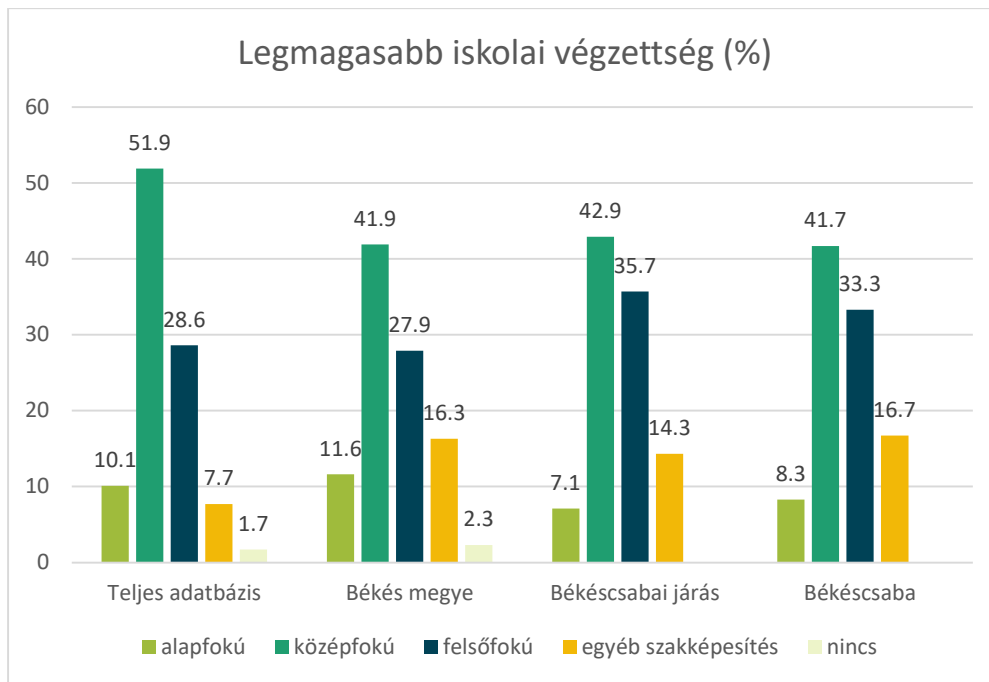

11. ábra A vizsgált időszak felhasználóinak korcsoportos megoszlása. Adatok forrása: melostock.hu adatszolgáltatás, 2021

Hasonlóan alakulnak ezek az arányok Békés megyében is, itt azonban inkább a 25-44 éves korosztály dominánsabb, amit leképeznek a járási és települési adatok is.

ISKOLAI VÉGZETTSÉG

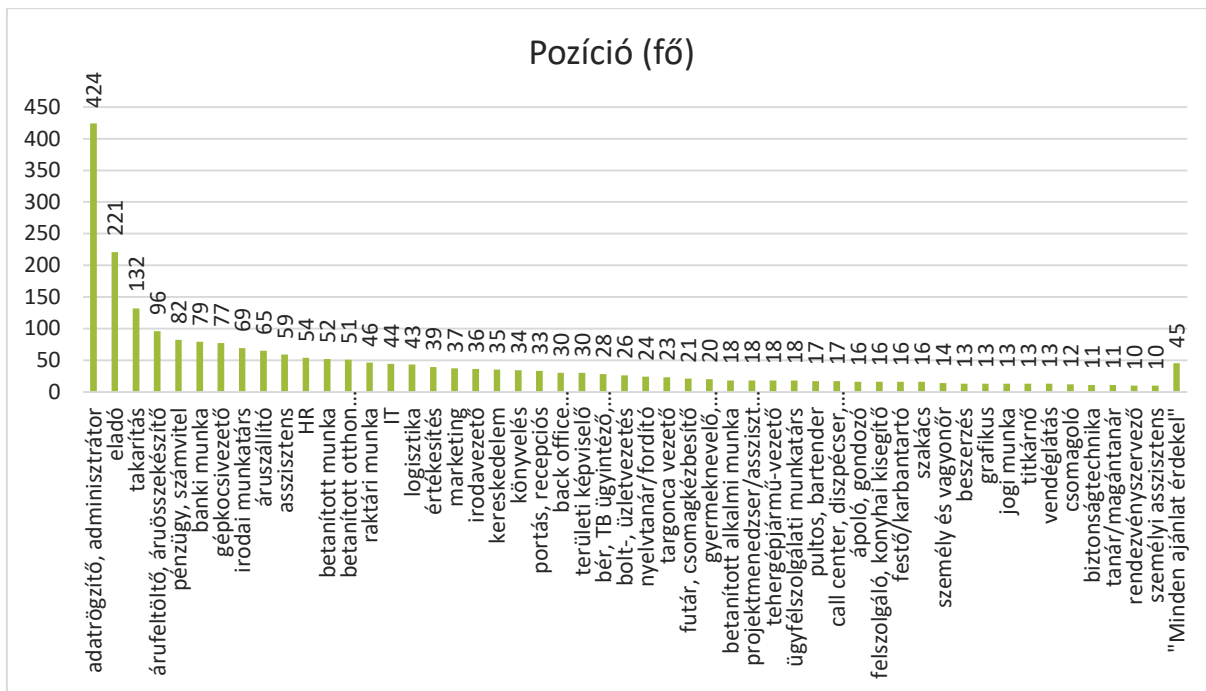
Iskolai végzettség tekintetében a középfokú végzettségűek aránya dominál a teljes adatbázisban, valamint megyei, járási és települési szinten is, azonban a területi szűkítéssel növekszik az egyre magasabb végzettséggel rendelkezők aránya. Míg a teljes minta 1,7%-a nem rendelkezik semmilyen végzettséggel, addig ez az arány 2,3% megyei szinten. Nem található végzettséggel nem rendelkező felhasználó a békéscsabai járásban, illetve a településen. Az egyéb szakképesítéssel rendelkező felhasználók aránya magasabb (14-16% körül alakul) mind megyei, járási és települési szinten is, mint a teljes adatbázisban.

12. ábra Legmagasabb iskolai végzettség alakulása a teljes adatbázisban, területi bontás. Adatok forrása: melostock.hu adatszolgáltatás, 2021

KERESETT POZÍCIÓK

Az oldalra regisztrált személyek közül 2762-en kerestek munkát. Az alábbi diagram a 10-nél többször keresett pozíciók, területek találhatóak. A legtöbben adatrögzítő, adminisztrátori pozíciót kerestek, de nagyon gyakoriak voltak az eladói (221 db) és takarítói (132 db) pozíciók is.

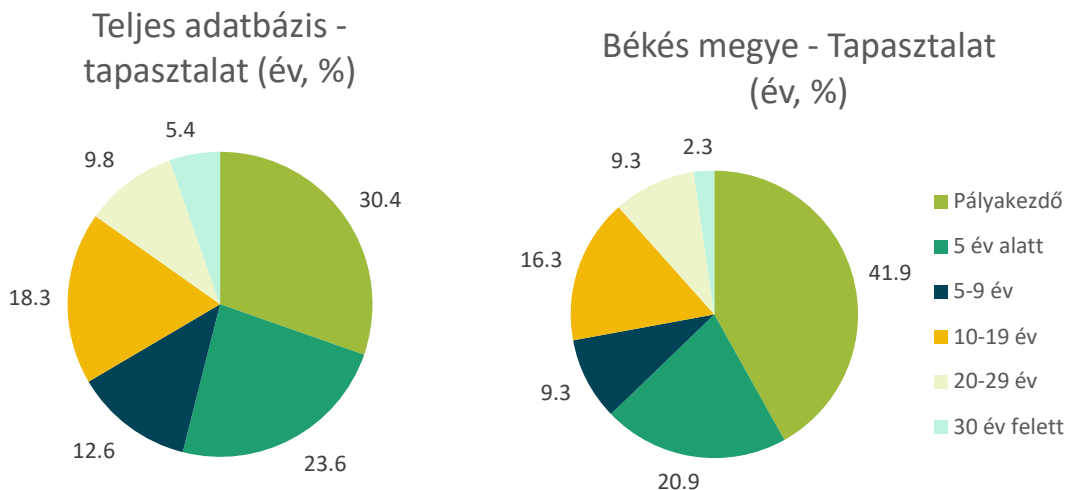

13. ábra Hirdetési lista, leggyakrabban keresett pozíciók. Adatok forrása: melostock.hu adatszolgáltatás, 2021

A regisztrált felhasználók 12 esetben kerestek Békéscsaba városában munkát, a Békéscsabai járásban 14 esetben, Békés megyéből összesen 43 személy regisztrált a Melostockra. A békéscsabai pozíciók a következők voltak: 2 esetben adatrögzítőt vagy adatrögzítő, adminisztrátorként szerettek volna elhelyezkedni, de 1 ügyintéző, adminisztrátor pozíció is szerepel a listában, 2 alkalommal bolti eladó vagy bolti eladó, pénztáros, 1-1 alkalommal pedig a következő pozíciót keresték a felhasználók: élelmiszeripari mérnök, áruszállító, asszisztens, kereskedelmi vezető, takarító, segédmunkás, futár.

TAPASZTALAT

A vizsgált időszak felhasználói megoszlása munkatapasztalat esetén hasonló képet mutat megyei szinten, mint a teljes adatbázis. Alapvetően a pályakezdők vannak a legtöbben (teljes: 30,4%, megyei: 41,9%), tőlük kevésbé lemaradva magas az 5 év alatti munkatapasztalattal rendelkezők aránya is, akiket a 10-19 éve pályán lévők követnek. Utánuk az 5-9 év munkatapasztalattal rendelkezők következnek, legkisebb arányban a 20 év feletti kategóriák képviseltetik magukat, közülük is természetesen a 30 év feletti munkatapasztalattal vannak legkevesebben az adatbázisban.

14. ábra Regisztrált felhasználók megoszlása munkatapasztalat szerint. Adatok forrása: melostock.hu adatszolgáltatás, 2021

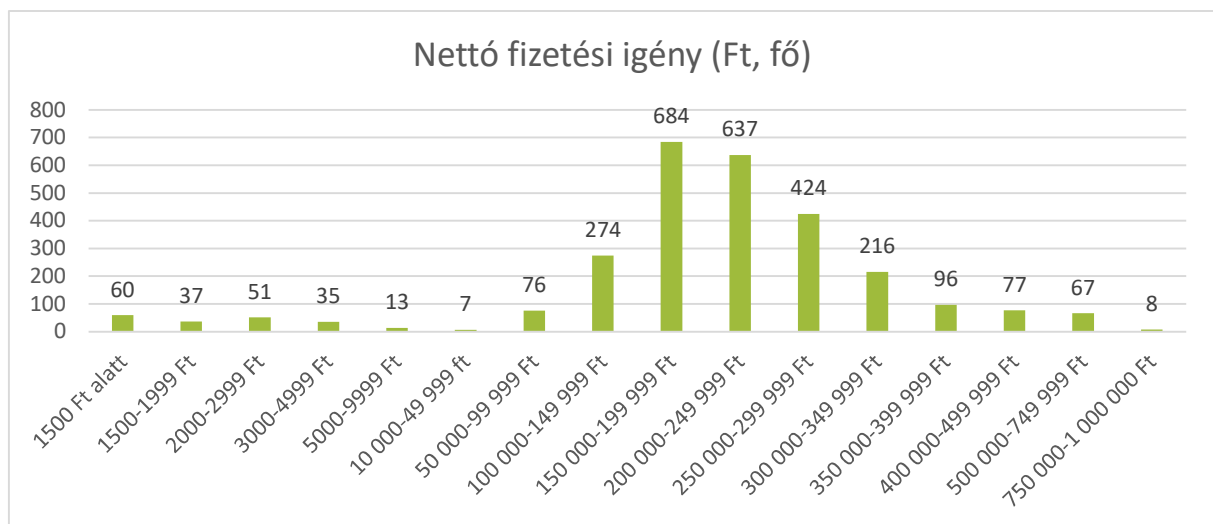
A kis elemszámú járási és települési regisztráltak között szintén magasabb a pályakezdők száma, köztük tartozik a legtöbb regisztrált. Nem található 5-9 év munkatapasztalattal rendelkező felhasználó sem járási, sem települési szinten.

	Békéscsabai járás	Békéscsaba
Pályakezdő	6	5
5 év alatt	3	2
5-9 év	0	0
10-19 év	3	3
20-29 év	1	1
30 év felett	1	1

15. ábra Regisztrált felhasználók munkatapasztalat szerinti megoszlása, járási és települési szint (fő). Adatok forrása: melostock.hu adatszolgáltatás, 2021

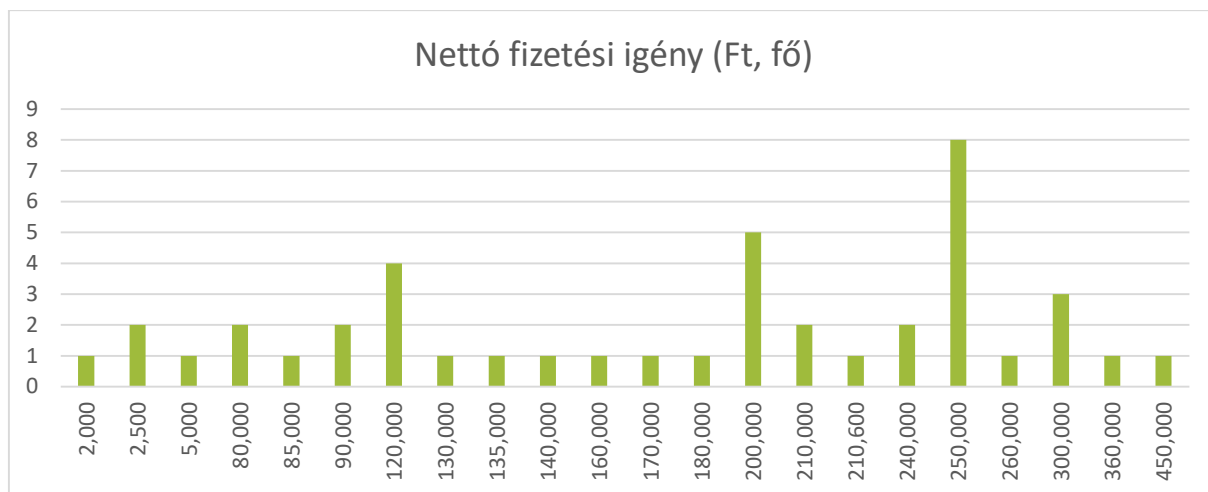
NETTÓ FIZETÉSI IGÉNY

A nettó fizetési igény összehasonlítását jelentősen megnehezíti, hogy néhány felhasználó óradíjban, valaki alkalmi fizetés szerint, míg mások havi fizetési igény szerint regisztrálnak a honlapra (a teljes megoszlást ld. a Mellékletben!).

16. ábra Regisztrált felhasználók nettó fizetési igénye (Ft). Adatok forrása: melostock.hu adatszolgáltatás, 2021

Békés megyében a felhasználók 2000 és 450 000 Ft közötti válaszokat adtak. Feltehetően az 2000 és 5000 Ft közötti válaszadók óra- és alkalmi díjat jelöltek meg, míg a 80 000 és 450 000 Ft közöttiek esetében inkább havi fizetésre gondolhatunk.

17. ábra Békés megyei felhasználók nettó fizetési igénye (Ft). Adatok forrása: melostock.hu adatszolgáltatás, 2021

A békéscsabai járásban található 12 felhasználó 2500 és 250 000 Ft közötti válaszokat adott, Békéscsabán a legmagasabb megjelölt fizetési igény 241 500 Ft volt.

A fizetési igény és a nemek szerinti megoszlás összefüggései nemek szerint érdekes képet mutatnak az adatbázisban. Az alacsonyabb fizetési kategóriákban jelentős nőtöbbség tapasztalható, míg a 250 és 400 ezer Ft közötti kategóriákban meglehetősen homogén a nemek szerinti eloszlás. A 400 ezer Ft feletti fizetési igényeknél megfordul az arány, a férfiak javára.

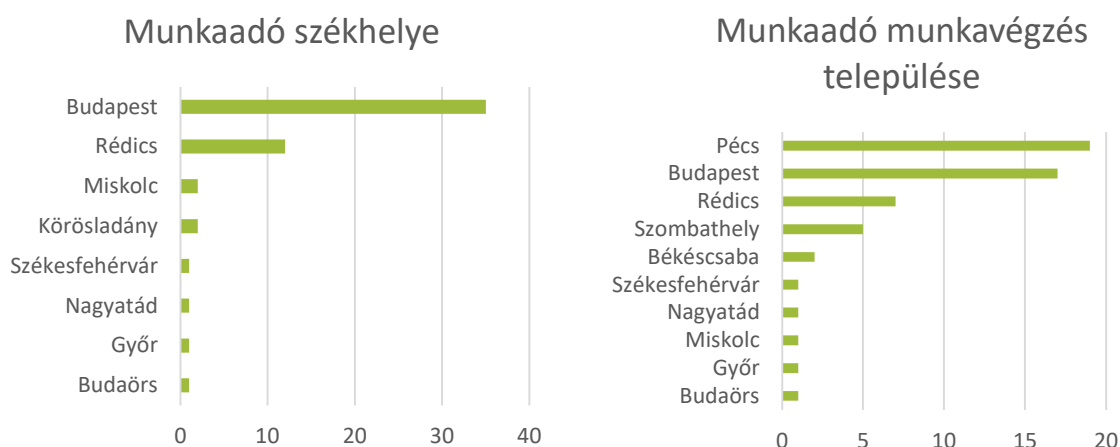
Ahogy a teljes adatbázisban, úgy a legtöbb fizetési kategóriában is a középfokú végzettségűek aránya a legmagasabb. Emellett számos kategóriában a felsőfokúak aránya dominál, magasan kiugróan a 3 és 10 ezer Ft közötti kategóriákban, valamint a legmagasabb kategóriákban is.

A tapasztalat függvényében a fizetési igények változatos képet mutatnak. A két legalacsonyabb fizetési kategóriában a pályakezdők aránya domináns. A magasabb fizetési kategóriákban a 10-19 éves tapasztalattal rendelkezők dominálnak, de a válaszadók közel fele szintén ebbe a tapasztalati kategóriába tartozik az 5 és 10 ezer Forintos fizetési igényű csoportban is. Nem rajzolódik ki egységes tendencia a fizetési kategória és a tapasztalat esetében az adatbázisban.

A békés megyei regisztráltak fizetési igényei esetén hasonló trendeket tapasztalunk a nemi megoszlás szerint. Korcsoport tekintetében is a 35-50 éves korcsoportok dominálnak a legtöbb fizetési kategóriában megyei szinten, ez alól kivételt jelent az 50-99 ezer Ft-os kategória, ahol a 25-34 évesek, valamint a 100 – 150 ezer Ft fizetési igényű csoport, ahol a 16-25 évesek dominanciája jellemző.

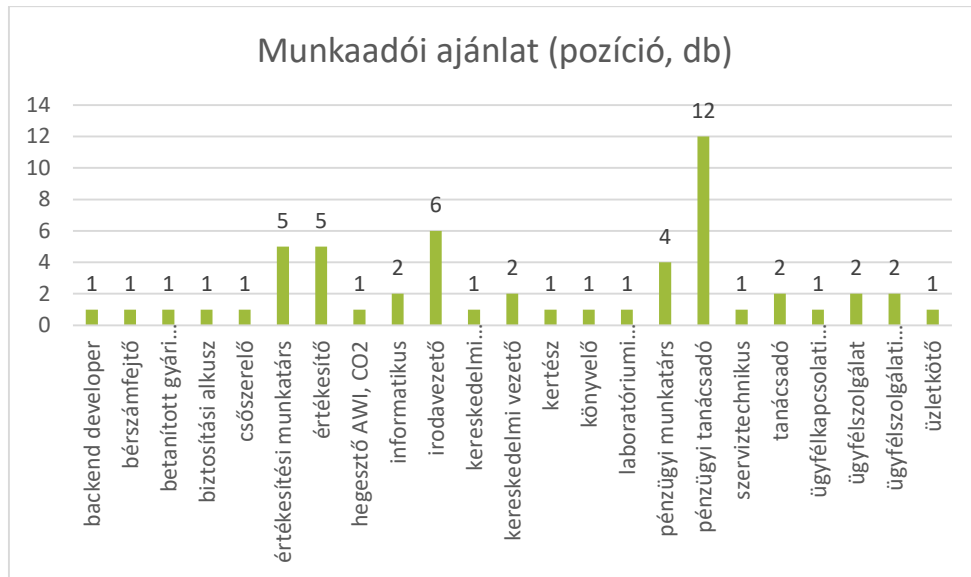
MUNKAADÓK ÁLTAL ADOTT AJÁNLATOK

A vizsgált időszakban 55 esetben adtak ajánlatot a munkaadók. A munkaadók székhelyei között nem, azonban a munkaadó munkavégzés helye között kétszer is megtalálható Békéscsaba városa. Munkavégzés helye között nem szerepel azonban Békés megye, a két békéscsabai ajánlatnál munkavégzés helyeként Szabolcs-Szatmár-Bereg megye és a budapesti kerületek vannak feltüntetve. A két kiadott ajánlat pénzügyi tanácsadó, valamint biztosítási alkusz pozícióra vonatkozott, és mindkettő visszautasításra került.

18. ábra Munkaadók megoszlása székhely és munkavégzés települése szerint (db). Adatok forrása: melostock.hu adatszolgáltatás, 2021

Az 55 ajánlat közül a legtöbb (12) pénzügyi tanácsadói pozícióra vonatkozott, de gyakori volt még az irodavezető, az értékesítési munkatárs vagy az értékesítő pozíciók is. Összesen 13 ajánlat került elfogadásra, 14 visszautasításra, a többi ajánlatot pedig visszavonta a munkaadó.

19. ábra Munkaadók által adott ajánlatok megoszlása (db). Adatok forrása: melostock.hu adatszolgáltatás, 2021

A kísérleti (pilot) projekt céljának és elért eredményeinek bemutatása

A kísérleti projekt célja a melostock.hu Magyarország Nonprofit Kft. szellemi tulajdonként üzemeltetett újszerű állásportál továbbfejlesztése a bevont célcsoport tapasztalatainak és ötleteinek feldolgozása alapján, továbbá a munkaerőpiaci szereplők megismertetése a weboldal adta újszerű szolgáltatásokkal, ezzel is erősítve az lpartestület, mint szociális partner szerepvállalását a munkaerőpiaci kihívások kezelésében.

A digitális platform újszerűségét az adja, hogy a hirdetések fizetési igény központúak, maga a munkavállaló feltölti a minimum fizetési igényét, a meglévő tapasztalatát, végzettségét, készségeit és erre a hirdetésre licitálhatnak a potenciális munkaadók. A munkaadók természetesen nem csak licitálni tudnak az adott hirdetésre, hanem liciten kívül tehetnek alacsonyabb ajánlatot is az adott munkavállalónak, tehát kapcsolat teremtésére van lehetőség a megszokott, formális csatornák felhasználása nélkül. A rendszer lehetőséget ad nem csak cégek és vállalkozások, hanem magánszemélyek ajánlattételére is, továbbá díjmentesen letölthetők az adatbázisból munkaerőpiacra kapcsolatos statisztikai adatok, amelyek segítséget nyújthatnak mind a munkaadónak, mind a munkavállalónak. A weboldal létrehozása mögötti fő motiváció a magyar munkaerőpiacon az elmúlt években halmozottan jelentkező problémák megoldására tett kísérlet: a munkaeönerőhiány és strukturális munkanélküliség, valamint a hazai munkavállalók külföldi

elvándorlásának csökkentése, a munkaerő területi mobilitásának felerősítése, a munkaadók és a munkavállalók - aktuális kereslet-kínálati piac folyamatos figyelemmel kísérése melletti - folyamatos pozicionálása.

A célcsoport igényeit a projekt megvalósítása során végzett strukturált, széleskörű kérdőíves felmérés/toborzás során, valamint a megtartott szakmai workshopok alatti folyamatos párbeszéd során még jobban megismertük és ezáltal a digitális platform működése még célzottabbá és hatékonyabbá vált a munkaerő-igények és készségigények előrejelzése során.

Az igények szerinti fejlesztést a pilot projektbe bevont IT szolgáltatók (backend és frontend fejlesztő, rendszergazda) és a közvetlen munkavállalók (IT projektmenedzser, ügyfélkapcsolati/HR menedzser) segítették. A fejlesztés eredményét, azaz a munkaerőpiac fellendítésére továbbfejlesztett digitális platformot erőteljes, 4 szakaszos médiakampány által ismertettük meg a szélesebb társadalmi körrel.

A pilot projekt megvalósítása során a legfőbb küldetése a konzorcium tagjainak az volt, hogy a szakági munkáltatók és munkavállalók, továbbá az egyéb érdekeltek (érdekképviselők, munka, és oktatásügyi szakértők stb) igényei alapján fejlesszük tovább a platformot, ezáltal is hatékonyabban orvosolni a hazai munkaerőpiaci anomáliákat.

A projekt során a fejlesztési igények az alábbi csatornákon keresztül érkeztek, és a platformot fejlesztő csapat ezeket figyelembe véve járt el:

- toborzás/kiválasztás eredményeinek figyelembevétele
- ügyfélszolgálati megkeresések
- fejlesztési workshopok résztvevőinek igénye
- egyéb, nem kizárólag a pilot projekt szakmai érdekeit szolgáló információs és szemléletformáló workshopok résztvevőinek felhasználói igénye

A melostock.hu funkcióinak köszönhetően, a felhasználói tevékenységek alapján, olyan historikus statisztikai adatok állnak rendelkezésre, melyek valós idejű munkaerőpiaci trendeket mutatnak be. E statisztikai idősorok nyilvános információt nyújtanak a tekintetben (is), hogy a munkáltatók milyen munkakörök betöltésére kerestek álláskeresőket az elmúlt időszakban, így látványos képet mutatva **a fennálló és a trendek alapján előre jelezhető munkaerő-igények és készségigények tekintetében.**

Ezen információk birtokában a kísérleti (pilot) projekt legfőbb célkitűzéseként a szakképzés, a gazdaság, valamint a munka világa közötti kapcsolatok megerősítéseként az alábbi fejlesztéseket hajtottuk végre az online felületen:

KOMPETENCIA-FELMÉRÉS FUNKCIÓ

Adott nemzetgazdasági szakág munkaadói HR célcsoportjának útmutatása alapján kifejlesztett munkavállalói (álláskeresői) készség,- és képességfelmérő teszt-úrlap, mely a melostock.hu állásportál továbbfejlesztése során került fejlesztői beágyazásra. A készség,- és képességfelmérő teszt-úrlapok segítségével egyszerűsíthető és felgyorsítható az üres álláshelyek megfelelő kompetenciájú munkavállalók általi betöltése.

A fejlesztés indokoltsága: Napjainkban jellemző, több körös felvételi eljárások része az első körös (CV) megfelelőség után, a munkáltatói oldalról kezdeményezett különböző témájú - online is kitölthető - készség és kompetencia felmérő tesztek, esetleg valódi tudást, tapasztalatot mérő feladatlapok munkavállalói kitöltése. E tesztek munkáltatónként, munkakörönként és szakáganként is eltérőek lehetnek, azonban a projekt egyik fejlesztési céljaként a bevont munkáltatói HR menedzserek szakértői segítségével kialakításra került egy (vagy a felmerülő igényeknek megfelelően több) olyan, a melostock.hu funkcióit bővítő kompetenciafelmérő tesztfelületet, melyek eredményeit figyelembe véve egyszerűsíthetőek és gyorsíthatóak a felvételi eljárások.

További cél, hogy e kompetencia és készségfelmérő alkalmazás implementálásával, valamint az eredményének tudatában, a munkáltatók az álláskereső munkaköri céljaitól eltérő, de azonos vagy magasabb szintű tudást és bérezést ígérő állásajánlatokkal is megkeressék a potenciális munkavállalókat, így eltérítve őket az esetleges hiányszakmák betöltésének vagy egyéb karrierváltás irányába.

INTERAKTÍV, KIBŐVÍTETT TARTALMÚ STATISZTIKAI KIMUTATÁSOK

A pilot projekt céljaként, és a párhuzamosan futó több, nagyobb mértékű marketingkampány segítségével bővítettük a melostock.hu felhasználói bázisát, így e széleskörű használatból adódó statisztikai adatok pontosabbá és naprakészebbé váltak, ezzel is segítve a munkaerőpiac keresleti és kínálati oldalának informálását. A meglévő statisztikai adatok kibővítésre kerültek és ezen adatsorokból interaktív statisztikai kimutatásokat képes generálni az alkalmazási rendszer.

A fejlesztés indokoltsága: A munkaügyi központokból beérkezett adatok alapján a Kormányhivatal ugyan listázza a betöltetlen álláshelyek jellegét és számát, melyből készítenek is statisztikát, de ezt csak kutatási kérésre adják ki, így ez az átlag álláskeresőnek nem nyújt gyors és könnyen hozzáférhető információt. A pilot projekt eredményeként az online platformon a felhasználók által felhalmozott adatokból valós idejű, átlátható statisztikai adatokat nyújtunk, amelyek mindegyike könnyen hozzáférhető és tartalmazza az adott munkakörben és térségben elérhető átlagbért, szemben a hivatali statisztikákkal. Mivel a KSH statisztikai kimutatásai kizárólag azon munkáltatók (vállalkozások, költségvetési intézmények és a foglalkoztatás szempontjából jelentősebb nonprofit szervezetek) betöltetlen álláshelyeit listázza, mely munkáltatók statisztikai létszám tekintetében

legalább 5 főt foglalkoztatnak –ezeket is csak negyedéves bontásban és szakáganként, így az ennél kevesebb munkavállalót foglalkoztató mikroállalkozások statisztikai adatai nem jelennek meg a hivatalos statisztikákban. A munkaerőpiaci anomáliák pontosabb azonosításához, adekvát és sokrétű adathalmazok felhasználásra és kiértékelésére van szükség.

STATISZTIKAI RENDSZER FEJLESZTÉSE

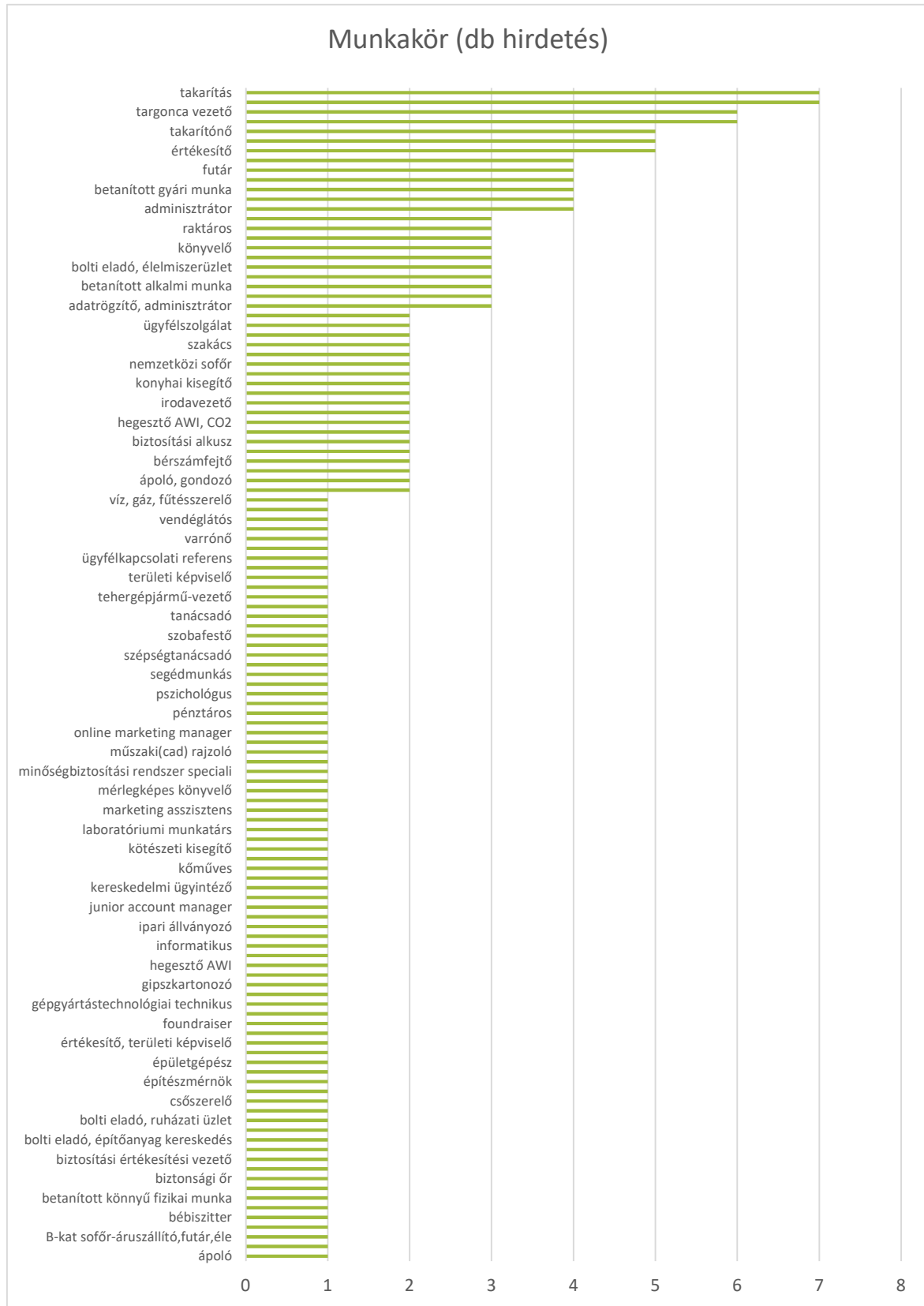
A statisztikai adatok hozzáférhetővé tételével, a weboldal teljesen új szemléletet és segítséget nyújt mind a munkát keresőknek, mind pedig a munkaadóknak abban, hogy az aktuális kereslet-kínálatnak megfelelően tudják elhelyezni magukat a munkaerőpiacon.

FUNKCIÓK

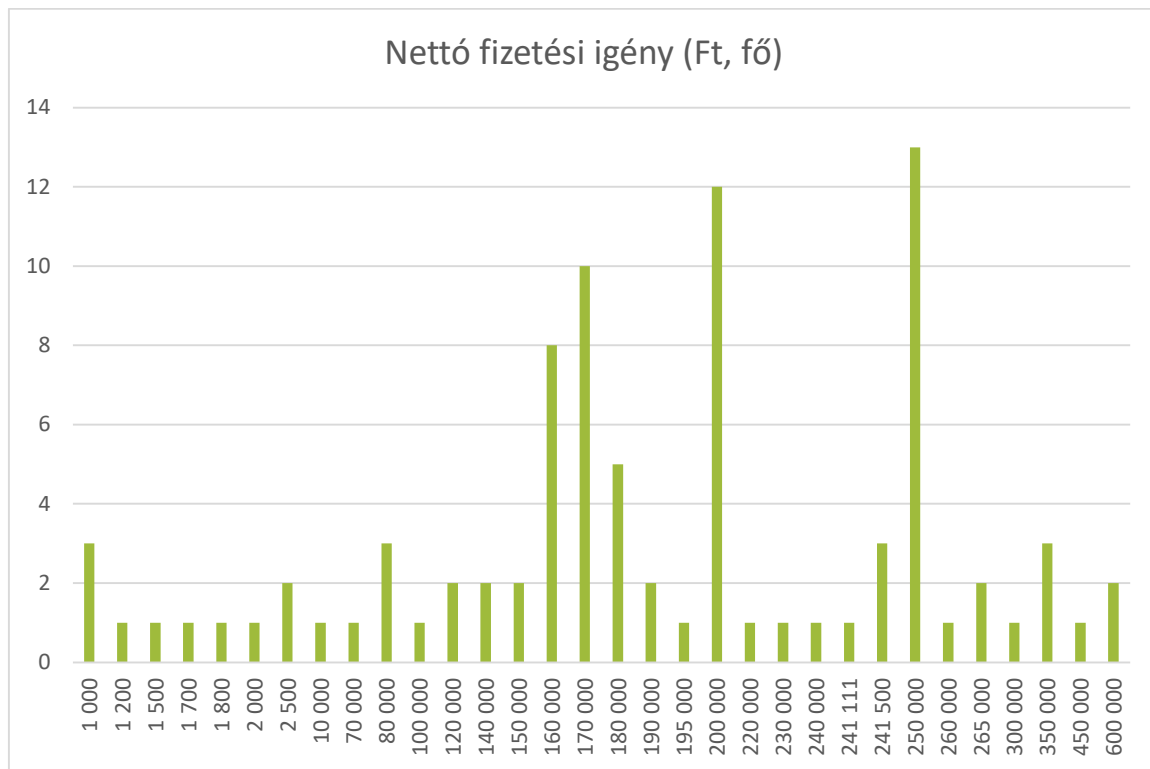
- munkaadói ajánlatok alapján kereshető, hogy az ország területén, az adott munkakörben és a meghatározott időszakban az álláskereső által megjelölt fizetési igényre milyen munkaadói ajánlat érkezett, megjelölve a munkakereső iskolai végzettségének fokával, tapasztalatának éveivel és korcsoportjával.
- a munkaadók által keresett munkakörök automatikusan rögzítésre és megjelenítésre kerülnek a weboldalon, a TOP 20 legkeresettebb munkakörrel együtt
- a munkaadók által beállított hirdetésfigyelőkben meghatározott munkakörök, és a munkavégzés helyeként megjelölt települések elérhetőek minden felhasználó számára
- térképes statisztikai rendszerünk alapján áttekinthetőek országosan, megyénként és településenként is lebontva az aktív álláskereső hirdetések, valamint a munkaadók által adott ajánlatok
- az aktív álláskereső hirdetőik végzettségének foka és korcsoportja százalékosan megjelenítésre kerül a weboldal felületén

Az online platform felhasználóinak száma a kísérleti projekt végére 9200 db új felhasználóval bővült. Jelenleg 625 db aktív álláskereső regisztrált felhasználó van, a pilot projekt megvalósulása alatt pedig 84 db munkaadói ajánlat érkezett, azaz 84 esetben került a weboldal segítségével összekapcsolásra az álláskereső a leendő munkaadójával.

Melléklet

20. ábra Hirdetésfigyelő lista. Adatok forrása: melostock.hu adatszolgáltatás, 2021

21. ábra Hirdetési listában megjelölt nettó fizetési igények. Adatok forrása: melostock.hu adatszolgáltatás,

Felhasznált irodalom

Békés Megyei Kereskedelmi és Iparkamara (2019) TOP100 – Békés Megye Gazdasága

Békés Megyei Kormányhivatal, Foglalkoztatási, Munkaügyi és Munkavédelmi Főosztály (2021) 2021. júniusi Munkaerőpiaci Helyzetkép

Békés Megyei Önkormányzati Hivatal (2014) Békés Megyei TFK 2014-2020 Helyzetelemzés, helyzetértékelés

Békés Megyei Önkormányzati Hivatal (2021) Békés Megye TFK 2021-2027 Helyzetelemzés, Helyzetértékelés

Békéscsaba Megyei Jogú Város Önkormányzata (2018) Helyi Esélyegyenlőségi Program 2018-2023

Leszko Róbert (2008) Békés megye gazdaság- és ipartörténete, PhD értekezés, BME GTK, Technika-, Mérnök- és Tudománytörténeti Doktori Iskola

Papp János (2010) Békés megye foglalkoztatási képességének változása a rendszerváltástól napjainkig, PhD értekezés, PTE Földtudományok Doktori Iskola

